

det Første den Betænkelse, som jeg før har gjort gjældende, at det forekommer mig, at der ikke er nogen tilstrækkelig Nødvendighed for ved en Lov, der udelukker Hensynet til de mange concrete Tilfælde, at ordne denne Sag, naar man er vis paa, at Bestyrelsen, Regjeringen, vil ordne den succesfuldt og kan ordne den i mange enkelte Tilfælde billigere, rigtigere og humanere end Loven. Jeg troer, at Loven forsaavidt er oversflødig, og jeg ønsker ikke, saadanne Love, fordi jeg forudsæer, at saa tydelig og klar end Grændsen er mellem det Fæstegods, der tilhører offentlige Stiftelser, for hvilke Staten er Bærge, og privat Fæstegods, vil man dog bruge Analogier, som jeg anseer for uberettigede. Men dernæst udtalte jeg allerede forrige Gang, og det er det, jeg igjen vil fremhæve, at jeg anseer denne Lov, som den er, for ikke at kunne uden ad en Vej, som jeg ikke ønsker fulgt, føre til den billige Afhændelse, som jeg troer, der bør virkes hen til. Jeg sagde forrige Gang, og skal derfor nu fatte mig kort derom, at denne Lov, udført efter sit Ordlydende og den sande Mening, der ligger dertil, vil bevirke, at Fæstegodsset bliver afhændet til højere Priser, end de private Godseiere i Almindelighed paa nogen Maade have forlangt eller faaet for det Fæstegods, som de have afhændet til Selveiendom eller Arvesætte. Men jeg veed rigtig nok tillige — og det sagde jeg ogsaa forrige Gang — at denne i Lovens Ord liggende Mening ikke svarer til det Resultat, som man, idet man stemmer for Loven, tilsigter og venter. Efter Loven skal Fæstegodsset vurderes til dets virkelige Pris, og det er kun dets Pris i Handel og Wandel, som er den virkelige Pris. For at udfinde denne skal der nu sammensættes en Taxationscommission, og denne Taxationscommission er sammensat — som jeg allerede tidligere har uvilket — af to upartiske Medlemmer og af et tredje Medlem, som jeg maatte erkjende det for Mere end mennesseligt, hvis han bliver upartisk. Besidderen af Fæstegodsset skal nemlig udnævne det tredje Medlem af Taxationscommissionen, og det er i mine Tanker utænkeligt, at Fæstere, der har istinde at købe sin Fæstegaard, udnævner en Mand, som er upartisk og vil vurdere den til dens fulde Værdi. Det er altsaa det

Første, at der skal i hvert enkelt Tilfælde vælges en Mand, som man paalægger den allerførste Fristelse til ikke at handle, som han bør handle. Dernæst vil Resultatet fremkomme ved en Forhandling og Afstemning med de to andre Medlemmer. Hvis disse ganske eller nogenlunde holde fast paa deres Mening, vil der opstaa en skarp Modsetning mellem deres og den tredje Taxationsmands Mening, som vil medføre Misnøje. Giv de to efter, for at nærme sig noget det tredje Medlem, vil der indtræde en Vilkaarlighed, som jeg heller ikke efter min Opfattelse af en Taxationsforretnings Betydning finder tilraadelig. Nu er der vel forsøgt at raade nogen Vob paa den Paastand, at Stiftelser skulle afhænde deres Gods til dets fulde Værdi, ved en Bestemmelse, der er tilføjet i Slutningen af § 2. Men denne Bestemmelse er for indskrænket og paafører den udførende Minister et for stort Ansvar. Den tilfaaer under disse Forudsætninger en Medsættelse af Kjøbesummen, dog ikke over et Femtedeel af sammes Beløb. Ministeren er berettiget til at tilstaae den, men Betingelserne ere: „saafremt den særlige Afgang, som de ved den paagjældende Eiendoms Bestyrelse hidtil fulgte Grundsætninger maatte give Fæsternes Livsarvinger eller Svigerbørn til paa billige Vilkaar at erholde samme i Fæste eller til Kjøb eller andre særegne Omstændigheder dertil maatte give Anledning“. Det vil i mange Tilfælde ikke være muligt at føre Bevis for saadant Afgang som Følge af de hidtil fulgte Grundsætninger. Man kan ikke godt tale om de hidtil fulgte Grundsætninger, hvor f. Ex. een eller to Gaarde, der tilhøre et Præstefald, skulle afhændes, og hvoraf maaffee ingen har været bortfæstet i de sidste 30 eller 40 Aar, og hvoraf den sidste Indsættning er erlagt under ganske andre Forhold. Jeg savner altsaa en bestemt Regel for den Moderation, der skal finde Sted. Det er de Hovedindbyndinger, jeg har mod Loven, og som jeg allerede forrige Gang har udtalt. Nu seer jeg vel, at med Hensyn til Taxationerne har Justitsministeriet taget Sagen i sin Haand, efterat Loven sidste Gang havde været for i Thingene, men ikke kom videre end til anden Behandling her, og er gaaet ind paa at forandre Taxationscommissionernes Sam-